

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Валентина Любенова Николова-Алексиева,
Университет по хранителни технологии - Пловдив,
Професионално направление 3.8. Икономика
Научна специалност: „Икономика и управление“

Относно: проект на дисертационен труд за зачисляване по
Докторска програма в ПН 3.7 „Администрация и управление“,
за придобиване на ОНС „Доктор“, Научна специалност
„Икономика и управление“, към катедра
„Индустриален мениджмънт“ на ТУ – София, клон Пловдив

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури,
съгласно Заповед № ОЖ-3.7-17/от 03.06.2025 г. на ректора на ТУ - София

Автор на дисертационния труд: АНЕТ РУМЕНОВА АРАБАДЖИЕВА

Тема на проекта: „ЧУЖДОЕЗИКОВАТА ПОДГОТОВКА – ФАКТОР
ЗА КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ В ИНДУСТРИАЛНИТЕ
ПРЕДПРИЯТИЯ”

1. Актуалност на темата и целесъобразност на поставените цели и задачи

Представеният научен труд е актуален, а темата, която е свързана с чуждоезиковата подготовка, като фактор за кариерното израстване е изключително дисертабилна. Развитието на процесите на глобализация и международните търговски отношения, налага необходимостта от активна чуждоезикова комуникация. За утвърждаване на позициите си на международните пазари, чрез разработване на съвместни бизнес дейности и проекти с чужди пратньори, индустриалните предприятия трябва да развиват меките умения на човешките си ресурси, които включват и солидната чуждоезикова подготовка.

В този контекст, отговорността на университетите, съвместно с бизнеса относно подготовката на студенти и специалисти за овладяване на един или повече чужди езици нараства многократно. Все повече компании, особено с чуждестранно участие, като условие за заемане на работни позиции изискват добра чуждоезикова подготовка.

В тази връзка може да се заключи, че темата на дисертацията е много сполучливо избрана. Тя е изключително актуална, дисертабилна е и има голяма практическа значимост.

2. Степен на познаване на проблема

Докторантката е провела научни изследвания и демонстрира задълбочени и надеждни познания, отразени в теоретичната и аналитичната част на дисертацията. В доказателство на това са отличното познаване на анализираните въпроси и боравенето с богат понятиен апарат.

Литературният обзор включва достатъчно по обем литературни източници на български и на английски език- **109 бр.** Използвани са и богат набор от интернет ресурси, които са цитирани коректно. *Използваната литература е актуална и пряко свързана с темата на дисертационния труд.*

В хода на изложението ясно проличава добрата теоретична подготовка на докторантката и способността ѝ за критична оценка на теоретични постановки и формулировка на собствени съждения и обобщения. Отлично впечатление прави и умението за творческа интерпретация на основни модели и концепции на взаимодействие на висшето образование и индустриалното предприятие в контекста на чуждоезиковата подготовка, като важен фактор за кариерно развитие.

Обоснована е корелацията между чуждоезиковата подготовка и успешното кариерно развитие. Изследва се владенето на чужд език като фактор, който влияе положително върху кариерното развитие на служителите в индустриалните предприятия

Дисертационният труд се базира на достатъчно по обем, добре подбран и систематизиран емпиричен материал, съобразно целите и задачите на изследването.

Авторът на дисертационния труд *демонстрира задълбочени познания* по дефинираната проблемна област, *познава процесите* на чуждоезиковата подготовка в университетска среда и *показва умение да провежда научни изследвания, като предлага решения* за подобряване на обучението на студенти и специалисти от индустриалната практика.

Считам, че *докторантката притежава широка палитра от знания и умения, които ѝ дават отлична база за задълбочена научно-изследователска работа в сферата на чуждоезиковото обучение в индустриална среда.*

3. Методология на изследването

Методическата основа за разработване на проекта на дисертационен труд, която подробно е разработена в трета глава се основава на използване на няколко научни метода като: **описателен, сравнителен, индукция, дедукция графичен метод, метод на анкетиране и дълбочинни интервюта и др.**

Методиката на изследването обхваща две взаимосвързани методики: Оценка на важността на основните фактори, които влияят върху кариерното развитие на човешките ресурси. и Оценка на влиянието на чуждоезиковата подготовка върху кариерното развитие на човешките ресурси.

Приложеният инструментариум позволява да се измери ролята и влиянието на чуждоезиковата подготовка като важен фактор за кариерно развитие в индустриалното предприятие.

Обектът и предметът на дисертационния труд са много добре обосновани и аргументирани, с необходимата задълбоченост и разбиране. Кариерното развитие на служителите в индустриалните предприятия е разгледано от различни аспекти, като се акцентира върху най-значимите особености растеж, развитие на нови умения, качества и компетенции, по-голяма отговорност на работното място и повишаване нивото на работната удовлетвореност.

Целта на дисертационния труд е да се анализира и оцени ролята на чуждоезиковата подготовка като фактор за кариерното развитие в индустриалните предприятия като се формулират методически насоки за подобряване на ролята и взаимодействието между чуждоезиковата подготовка и кариерното развитие

За изпълнение на целта, успешно са решени следните **задачи**: систематизиране на теоретическите знания за кариерно развитие и определяне на ролята и значение на неговите основни фактори; разработване на методика за изследване на чуждоезиковата подготовка като фактор за кариерно развитие в индустриалното предприятие; разработване на препоръки, от една страна за повишаване чуждоезиковата подготовка на служителите в индустриалното предприятие за подпомагане на тяхното кариерно развитие, и от друга към висшите училища.

Резултатите са показани ясно и нагледно в четиринадесет таблици и дванадесет фигури.

В обобщение може да се каже, че разработената методика осигурява изпълнението на целта и поставените задачи в дисертационния труд.

4 . Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от **155 страници**, като включва **увод, 3 глави, 8 основни задачи, заключение**, списък на основните приноси, **приложения и използвана литература**. Структурата на дисертацията и логически обвързана с целта и поставените задачи и е съобразена с избраната методика.

Първата глава включва основни теоретични постановки и обобщения, относно кариерното развитие, фактори влияещи върху кариерния успех в контекста на чуждоезиковите умения и подготовка, ролята на университетите за осигуряване на солидна чуждоезикова подготовка и личностното развитие на служителите от бизнеса и партньорските отношения университет- бизнес.

Като цяло изследването в първа глава представлява необходимата основа за разработване на методологията и методиката на емпиричното изследване.

Втора глава е посветена на взаимодействието между висшето училище, чуждоезиковата подготовка и индустриалното предприятие. Особено внимание е отделено на взаимодействието между висшето образование, английския език и бизнеса. Направена е задълбочена характеристика на чуждоезиковата подготовка в Технически университет – София, филиал Пловдив като основно висше училище, подготвящо кадри за предприятията от индустриална зона Пловдив.

Трета глава включва методологическия подход и анализ на резултатите от изследването на чуждоезиковата подготовка като фактор за кариерно развитие в индустриални предприятия. Систематизирани са основните подходи и методи на изследване. Представена е подробна характеристика на анкетния метод за изследване. На база на особеностите на чуждоезиковата подготовка са проведени и дълбочинни интервюта.

Всяка глава завършва с изводи, произтичащи от резултатите на изследването и насочващи към предложения за решаване на разкритите проблеми.

Научният труд представлява оригинално решение на научен проблем и демонстрира общите теоретични познания и способността на автора за самостоятелна научна работа.

5. Приноси и значение на разработката за науката и практиката

В съдържателен аспект е налице аналитичност на изложението, аргументирано защитени авторски тези, научен и четивен стил на изложение, използван е граматически правилен език. Авторът убедително разкрива своите изследователски качества и умения да систематизира различни теоретични концепции, да използва методически подходи за социално оценяване; да работи с голям обем от емпирични данни; да разработва авторски методически инструментариум; да анализира достоверно емпирична информация; да обобщава изводи и заключения и да прави препоръки за социалната практика по изследвания проблем.

Резултатите от дисертационния труд дават основание да се открият следните **научни и научно-приложни приноси**:

➤ Към научните приноси спадат:

- Извършен е задълбочен анализ на понятийната система, свързана с образование, чуждоезикова подготовка и бизнес, които са предмет на изследване в дисертационния труд.
- Систематизирани са основни теоретични постановки, отнасящи се до чуждоезиковата подготовка като фактор за кариерно развитие
- Разработен е концептуален модел за оценка и актуализация на чуждоезиковата подготовка в рамките на университетското образование в икономически и социален контекст.

➤ Към научно-приложните приноси спадат:

- Проведено е собствено изследване в индустриални предприятия в град Пловдив, очертаващо потребностите и изискванията на бизнеса по отношение на чуждоезиковата подготовка в университетите на примера на ТУ-София, филиал Пловдив;
- Формулирани са методически насоки за по-ефективна хармонизация на чуждоезиковата подготовка с изискванията на бизнеса

Приносните постижения считам за лично дело на автора. Изводите и предложенията в дисертационния труд представят кандидата като ерудиран изследовател с добра теоретична подготовка, с възможности за творчески обобщения и формулиране на решения за практиката.

6. Преценка на публикациите по дисертационния труд:

Във връзка с дисертацията са публикувани **четири статии**. *Две в съавторство и две самостоятелни* на български език. Общият брой точки от тези публикации е 30, което отговаря на националните минимални изисквания за присъждане на ОНС “доктор“ в ПН 3.7 Администрация и управление.

7. Оценка на автореферата

Оценявам автореферата като правилно структуриран и отразяващ резултатите от изследването, представени в дисертацията.

8. Критични бележки и препоръки

- **Основно мнение:** качествена дисертация, отлично илюстрирана, ясно дефинирани приноси с потенциал за развитие.
- **Критични забележки:** Нямам съществени критични забележки към дисертационното изследване.
- **Препоръки:** Считам, че резултатите от дисертацията са изключително полезни в теоретичен и в практически аспект. Зотава препоръчвам д-р Анет Арабаджиева да публикува резултатите от настоящата дисертация и да ги доразвие в монографии и учебници. Препоръчвам също да продължи научната работа в тази специфична интердисциплинарна област.
- **Въпрос:** Как, според докторантката, внедряването на изкуствения интелект в индустриалните предприятия ще се отрази върху развитието на меките умения, а от там и върху кариерното развитие на човешките ресурси ?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Дисертацията показва, че докторантката притежава задълбочени теоретични познания и умения в Професионално направление 3.7. „Администрация и управление“,

демонстрирайки висок капацитет за самостоятелни изследвания и тяхното приложение в практиката.

Оценявам много **ВИСОКО** изследванията, резултатите и приносите, представени от кандидата в дисертацията и автореферата. Поради всичко горе изложено предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „**ДОКТОР**“ на **АНЕТ РУМЕНОВА АРАБАДЖИЕВА** по област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки в Професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, научна специалност „Икономика и управление“.

21 август 2025 г.

гр. Пловдив

Изготвил становището:

/проф. д-р В. Николова -Алексиева/

OPINION

From: **prof. Valentina Lyubenova Nikolova-Aleksieva , PhD**
University of Food Technology - Plovdiv,
Professional field 3.8 . Economics
Scientific specialty: "Economics and Management"

Regarding: dissertation project for enrollment in
Doctoral program in PN 3.7 "Administration and Management",
for acquiring ESD "Doctor", Scientific specialty
"Economics and Management", at the department
"Industrial Management" of TU - Sofia, Plovdiv branch

Foundation for presenting the opinion: participation in the scientific jury ,
according to Order No. ОЖ-3.7-17/dated 03.06.2025 of the Rector of TU - Sofia

Author of the dissertation : ANNET RUMÉNOVA ARABADZHIEVA

Project topic : "FOREIGN LANGUAGE PREPARATION - A FACTOR"
FOR CAREER DEVELOPMENT IN INDUSTRIAL ENTERPRISES"

1. Current affairs on the topic and appropriateness on the placed goals and objectives

The presented scientific work is topical , and the topic , which is related to foreign language training as a factor for career growth, is extremely dissertable . The development of globalization processes and international trade relations necessitates the need for active foreign language communication. To strengthen their positions in international markets, through the development of joint business activities and projects with foreign partners , industrial enterprises must develop the soft skills of their human resources, which include solid foreign language training.

In this context, the responsibility of universities, together with businesses, regarding the preparation of students and specialists to master one or more foreign languages is increasing manifold. More and more companies, especially with foreign participation, require good foreign language preparation as a condition for occupying job positions.

In this regard, it can be concluded that the topic of the dissertation was very successfully chosen. It is extremely topical, dissertable , and has great practical significance.

2. Degree of knowledge of the problem

The doctoral student has conducted scientific research and demonstrated in-depth and reliable knowledge , reflected in the theoretical and analytical part of the dissertation . This is

evidenced by the excellent knowledge of the analyzed issues and the handling of a rich conceptual apparatus.

The literature review includes a sufficient volume of literary sources in Bulgarian and English - **109 items**. A wide range of internet resources have also been used, which are cited correctly. *The literature used is up-to-date and directly related to the topic of the dissertation.*

During the presentation, the doctoral student's good theoretical preparation and her ability to critically evaluate theoretical statements and formulate her own judgments and generalizations are clearly evident. The ability to creatively interpret basic models and concepts of interaction between higher education and industrial enterprises in the context of foreign language training, as an important factor for career development, also makes an excellent impression.

The correlation between foreign language training and successful career development is substantiated. Foreign language proficiency is studied as a factor that positively influences the career development of employees in industrial enterprises.

The dissertation is based on sufficiently large, well-selected and systematized empirical material, in accordance with the goals and objectives of the study.

The author of the dissertation *demonstrates in-depth knowledge* of the defined problem area, *is familiar with the processes* of foreign language training in a university environment, and *shows the ability to* conduct scientific research, *proposing solutions* for improving the training of students and specialists from industrial practice.

I believe that *the doctoral student possesses a wide range of knowledge and skills, which give her an excellent basis for in-depth research work in the field of foreign language teaching in an industrial environment.*

3. Research methodology

The methodical basis for development on dissertation project work, which is developed in detail in a third head is founded on use on several scientific the method such as : **descriptive, comparative, induction, deduction graphic method, method on survey and in-depth interviews, etc.**

The research methodology encompasses two interrelated methodologies: Assessment of the importance of the main factors that influence the career development of human resources and Assessment of the impact of foreign language training on the career development of human resources.

The applied toolkit allows to measure the role and influence of foreign language training as an important factor for career development in the industrial enterprise.

The object and the subject of the dissertation work are very well justified and argued, with the necessary depth and understanding. The career development of employees in industrial enterprises is examined from various aspects, emphasizing the most significant features: growth, development of new skills, qualities and competencies, greater responsibility at the workplace and increasing the level of job satisfaction.

The aim of the dissertation is to analyze and evaluate the role of foreign language training as a factor for career development in industrial enterprises by formulating methodological

guidelines for improving the role and interaction between foreign language training and career development.

To achieve the goal, the following **tasks have been successfully solved** : systematization of theoretical knowledge about career development and determination of the role and importance of its main factors; development of a methodology for studying foreign language training as a factor for career development in the industrial enterprise; development of recommendations, on the one hand, for increasing the foreign language training of employees in the industrial enterprise to support their career development, and on the other hand, for higher education institutions.

The results are shown clearly and graphically in fourteen tables and twelve figures.

In summary, it can be said that the developed methodology ensures the fulfillment of the goal and the tasks set in the dissertation.

4 . Characterization and assessment on the dissertation labor

The dissertation is 155 pages long and includes an introduction, 3 chapters, 8 main tasks, a conclusion, a list of main contributions, appendices and references. The structure of the dissertation is logically linked to the goal and the tasks set and is consistent with the chosen methodology.

The first chapter includes basic theoretical statements and generalizations regarding career development, factors influencing career success in the context of foreign language skills and preparation, the role of universities in providing solid foreign language preparation and the personal development of business employees, and university-business partnerships. Overall, the research in the first chapter constitutes the necessary basis for developing the methodology and methodology of the empirical study.

The second chapter is dedicated to the interaction between higher education, foreign language training and industrial enterprises. Particular attention is paid to the interaction between higher education, English and business. An in-depth characterization of foreign language training at the Technical University - Sofia, Plovdiv branch as a primary higher education institution preparing personnel for enterprises in the Plovdiv industrial zone is made.

The third chapter includes the methodological approach and analysis of the results of the study of foreign language training as a factor for career development in industrial enterprises. The main approaches and methods of research are systematized. A detailed description of the survey research method is presented. Based on the specifics of foreign language training, in-depth interviews were also conducted.

Each chapter ends with conclusions arising from the results of the study and pointing to proposals for solving the identified problems.

Scientific work represents original solution on scientific problem and demonstrates the general theoretical knowledge and ability on the author for independent scientific work .

5. Contributions and significance of the development for science and practice

In terms of content, there is an analytical nature of the presentation, well-argued and defended author's theses, a scientific and readable style of presentation, grammatically correct language is used. The author convincingly reveals his research qualities and skills to systematize various theoretical concepts, to use methodological approaches for social assessment; to work with a large volume of empirical data; to develop an author's methodological toolkit; to analyze reliable empirical information; to summarize conclusions and make recommendations for social practice on the problem under study.

The results of the dissertation work provide grounds to highlight the following **scientific and applied scientific contributions**:

➤ **Scientific contributions include:**

- An in-depth analysis of the conceptual system related to education, foreign language training and business, which are the subject of research in the dissertation, has been carried out.
- Basic theoretical propositions relating to foreign language training as a factor for career development have been systematized.
- A conceptual model has been developed for the assessment and updating of foreign language training within university education in an economic and social context.

➤ **Scientific and applied contributions include:**

- An own study was conducted in industrial enterprises in the city of Plovdiv, outlining the needs and requirements of business regarding foreign language training in universities using the example of TU-Sofia, Plovdiv branch;
- Methodological guidelines have been formulated for more effective harmonization of foreign language training with business requirements.

I consider the contributions to be the author's personal work. The conclusions and proposals in the dissertation present the candidate as an erudite researcher with good theoretical preparation, with the ability to make creative generalizations and formulate solutions for practice.

6. Assessment of dissertation publications:

In connection with the dissertation, **four articles have been published. Two co-authored and two independent** in Bulgarian. The total number of points from these publications is 30, which meets the national minimum requirements for awarding the ESD "Doctor" in PN 3.7 Administration and Management.

7. Evaluation of the autoref

I assess the abstract as properly structured and reflecting the research results presented in the dissertation.

8. Critical notes and recommendations

- **Main opinion** : quality dissertation, excellently illustrated, clearly defined contributions with potential for development.
- **Critical remarks** : I have no significant critical remarks about the dissertation research.
- **Recommendations**: I believe that the results of the dissertation are extremely useful in both theoretical and practical aspects. I therefore recommend that Dr. Anett Arabadzhieva publish the results of this dissertation and further develop them in monographs and textbooks. I also recommend that she continue her scientific work in this specific interdisciplinary field.
- **Question**: How, according to the doctoral student, will the implementation of artificial intelligence in industrial enterprises affect the development of soft skills, and from there on the career development of human resources?

CONCLUSION

The dissertation contains results that represent an original contribution to science and meet all the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ADSRB) and the Regulations for the Implementation of the ADSRB.

The dissertation shows that the doctoral student possesses in-depth theoretical knowledge and skills in Professional Field 3.7. "Administration and Management", demonstrating a high capacity for independent research and its application in practice.

I highly appreciate the research, results and contributions presented by the candidate in the dissertation and the abstract. Because of all the above, I propose to the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree "**DOCTOR**" to **ANNET RUMENOVA ARABADZHIEVA** in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences in the Professional field 3.7. "Administration and management", scientific specialty "Economics and Management".

August 21, 2025.

Plovdiv

Prepared the opinion :

/Prof. V. Nikolova-Alexieva, PhD/